

ARMAMENTUL DE FOC PORTATIV DIN DOTAREA ARMATEI ROMÂNE ÎN TIMPUL PARTICIPĂRII ROMÂNIEI LA PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (1916 – 1919)

Carol KÖNIG

Izbuclnită în vara anului 1914, prima mare conflagrație mondială a veacului trecut, a determinat Guvernul României, nepregătit suficient din punct de vedere militar, să adopte pentru început o politică de neutralitate. Aceasta, cu atât mai mult, cu cât România ocupa o poziție strategică deosebit de importantă pentru ambele tabere beligerante. Țara noastră fiind practic un teritoriu tampon între cele două mari coaliții aflate în conflict, Antanta și Puterile Centrale.

Deoarece idealul politic al poporului român era lupta pentru desăvârșirea unității sale naționale, iar în urma tratatelor purtate cu guvernele puterilor coaliției Antantei, în anii neutralității (1914 -1916), se recunoștea obligația acestora de respectare a integralității teritoriale, a aspirațiilor legitime ale României pentru Unirea cu Transilvania și Bucovina, iar țara noastră ar fi urmat să participe La Conferința de Pace de la încheierea războiului, în condiții de deplină egalitate cu celelalte părți semnatare, Guvernul României a hotărât intrarea în război de partea acestei coaliții, în august 1916.

Convenția militară încheiată de către România cu coaliția Antantei stipula totodată și ajutorul militar al acesteia pentru țara noastră. Armata urma să fie permanent aprovizionată prin porturile ruse, cele mai apropiate de România cu armament și muniție într-o cantitate de 300 tone zilnic. În ziua decretării mobilizării generale, un

tren cu muniție trebuia să se afle la granița țării. La 14/27 august 1916 Consiliul de Coroană a regatului României, prezidat de Regele Ferdinand I (1914 – 1927) a decis ca România să intre în Război alături de Puterile Antantei împotriva Puterilor Centrale, la data de 15/28 august 1916.

Începea astfel marele război de reîntregire națională a României. Intrarea României la această dată a fost impusă de Puterile Antantei într-un moment cu totul nefavorabil situației forțelor lor militare pe fronturile europene, iar prin intrarea și a Bulgariei în război împotriva României s-a format practic un front uriaș împotriva noastră pornind de la Carpați și mergând pe granița Dunării, la sud, până la Marea Neagră. Nu ne propunem în materialul de față să trecem în revistă aspectele generale ale desfășurării primului război mondial pe teritoriul României. Atenția noastră se va limita, așa cum o precizează și titlul, la armamentul de foc portativ din dotarea armatei noastre în această perioadă.

Preocuparea de a înzestra armata română cu armament de bună calitate, la nivelul noilor descoperiri tehnice ale epocii sunt semnalate încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, când la toate trupele terestre, navale și după 1913 la cele aeriene, sunt introduse armele de foc cu repetiție. Invenție generalizată și adoptată treptat de la sfârșitul aceluiași secol de către toate armatele moderne. Armele albe, deși au ocupat un rol secundar în această

1. În armata română au fost în dotare în timpul desfășurării primului război mondial săbiile de ofițeri cu lama dreaptă, md. 1906 și cea mai veche, cu lama curbă, fără modificări, după md. 1876, la care pentru trupă se adăuga lancea md. 1890/1906, de trupă, md. 1890 și pumnul baionetă, md. 1890 pentru unitățile de artilerie și săbiile de ofițeri pentru unitățile de infanterie. Despre armele albe folosite de armata română în acest război cf. Carol König, lt. Col. Cristian Vlădescu, *Armamentul portativ din dotarea armatei române în timpul primului război mondial 1916 – 1918, Studii și Materiale de Muzeografie și Istorie Militară Muzeul Militar Central* (S.M.M.I.M.), nr 13, București, 1980, p. 240 – 243.
2. În dotarea armatei române au existat între anii 1916-1919 următoarele calibre: 6,5 mm, 7,62 mm, 8 mm (cu două modele), 9 mm, 11 mm și 11,43 mm. Cf. *România în războiul mondial 1916 – 1919*, vol I, București; p. 64-66, anexa 7 *Documente anexe*, vol I, p. 29 b, 31, 32, 40 a, 41-46, 49, 54, 56-57, 60-61.
3. Carol König, Lt.col. Cristian Vlădescu, *Armamentul armatei române în războiul pentru obținerea Independenței României din 1877-1878*, (S.M.M.I.M.) Muzeul Militar Național, nr. 10, 1977, p. 151-186.
4. Un exemplu sunt introducerea pe parcurs a armelor automate, puști, mitraliere, mitraliere, pistoale etc.

5. P.N. Năsturel, *Curs elementar de artilerie, armele portative*, vol II, p. 193-194. Iaroslav Lugs.

Handfenerwaffen, Berlin, 1977, vol I, p. 597-580.

6. *Arhivele Statului*, București, 408, Direcția a 8-a armament, f. 42-43; *România Militară*, București, nr. 1, 1892, p. 101, nr. 3, 1891, p. 109-121, nr. 4, 1891, p. 122-123.

7. *Arhivele Statului*, București, 408, Direcția a 8-a armament, f. 42-43; *România Militară*, nr. 13, 1892, p. 90.

8. *Arhivele Statului*, București, 408, Direcția a 8-a armament, f. 43; *România Militară*, nr. 9, 1981, p. 122-123.

9. *România Militară*, București, nr. 21, 1891, p. 550.

10. P.V. Năsturel, *op.cit.*, p. 226-231, *România Militară*, București, nr. 24, 1893, p. 225; Iaroslav Lugs, *Op.cit.*, p. 197; *Les Armes a feu portatives des armées actuelles et leurs munition*, Paris, 1894, p. 141-142; G.W. Swenson, *Das Gewehr*, Stuttgart, 1975, p. 65.

(Este de remarcat că ultimele două lucrări citate precizează că armata română se afla la data adoptării acestui sistem în posesia celei mai perfecționate arme aflate în serviciu armatelor europene, modelul românesc 1893 fiind practic, un prim succes al acestui sistem de dare a focului.) Cf. Și Peter Chamberlin, Terry Gauder, *Allied pistols rifles and grenades*, Londra, 1976, p. 6.

Fig. 1 Pușca Mannlicher, model românesc, model 1893, calibrul 6,5 mm (secțiune)

perioadă sunt încă utilizate, mai ales în lupta corp la corp. Acestea vor suferi unele modificări menite să aducă îmbunătățiri în ceea ce privește mănuierea lor¹.

Cu toată grija permanentă de a asigura armata română cu armament de foc portativ modern, în dotarea trupelor noastre s-a făcut din nou simțită lipsa unei sistematizări a calibrelor². Fapt ce a dus la mari perturbări în timpul operațiilor militare, prin greutatea alimentării cu muniții de calibrul diferit în cadrul unor mari unități cu arme întrunite (artilerie, cavalerie, infanterie, pionieri etc.) și unde armamentul din dotare era de diferite sisteme și modele.

Acest neajuns s-a întâlnit și în timpul războiului pentru obținerea independenței de stat a României, împotriva Imperiului Otoman, din anii 1877 - 1878³. Neajunsul semnalat s-a datorat în primul rând lipsei unei industrii proprii de armament, care să poată asigura permanent și complet necesarul de arme de foc de același calibrul, cerut de un război de lungă durată, cu solicitarea participării aproape a întregului potențial uman apt pentru luptă. În al doilea rând, pe parcursul desfășurării conflictului pe mai mulți ani, se putea impune modernizarea sau adaptarea unui nou model de armă - în funcție de noile descoperiri tehnico-științifice apărute în chiar timpul acestui interval⁴. Aceasta pentru a putea ridica permanent capacitatea de apărare a țării la nivelul celorlalte state europene sau, în mod concret, cu acela al armatelor inamice. La noi în țară astfel de modernizări, datorită situației prezentate anterior, nu au putut fi realizate prin schimbarea întregului armament din dotare, ci numai treptat, prin completări, în funcție de urgențe și de întreprinderile străine producătoare și furnizoare a modelelor perfecționate. Armele importante nu puteau fi întotdeauna de același calibrul

cu cele existente deja în dotarea noastră. Datorită acestui fapt, în posesia armatei române, au existat diferite sisteme, calibre și modele de arme de foc portative.

Astfel, în unitățile noastre militare au existat următoarele arme:

Pușca Mannlicher md. 1892, calibrul 6,5 mm

Sistemul cunoscut sub numele de armă Mannlicher, inventată de către inginerul austriac Ferdinand Ritter von Mannlicher (1848 - 1904)⁵, a fost în atenția conducerii armatei române încă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, când o comisie însărcinată de către Ministerul de Război a studiat noile sisteme de arme cu repetiție apărute în ultimele decenii ale aceluia secol⁶, respectiv sistemele Mannlicher, Mauser și Daudeteau. În urma experiențelor, efectuate asupra acestor tipuri de arme, comisia a hotărât să achiziționeze sistemul Mannlicher, de la fabrica Steyr din Austro - Ungaria⁷.

Prima comandă de 5.000 de bucăți s-a contractat în anul 1891⁸ și s-a suplimentat cu încă 3.000 de piese în anul următor⁹. Comenzile au venit în țară în anul 1892, când arma a fost adoptată de către Guvernul României ca armă, sub denumirea de *Mannlicher, md. 1892*, calibrul 6,5

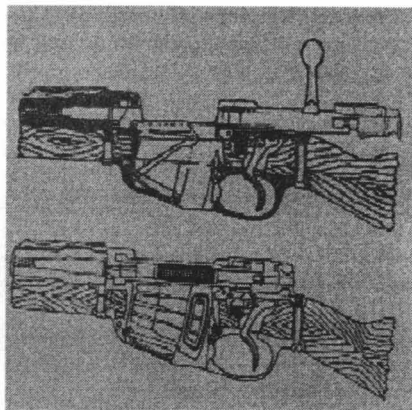

Fig. 2 Carabina Mannlicher, model 1893, calibrul 6,5 mm

mm¹⁰. În urma studiului și experiențelor executate pe acest lot de piese primite, Comisia română a cerut firmei producătoare unele modificări care au dus după sine la crearea modelului românesc de armă Mannlicher, md. 1893, calibrul 6,5 mm¹¹.

Pușca Mannlicher, model 1893, calibrul 6,5 mm (fig. 1), a format baza armamentului cu repetiție din dotarea întregii armate române în timpul primului război mondial. Cu acest prilej au fost înzestrate unitățile de infanterie ale armatei de operații: 10 divizii a 3 brigăzi, 6 divizii a 2 brigăzi, brigada de grăniceri, batalioanele de grăniceri și părți sedentare ale trupelor și serviciilor acestora, inclusiv efectivele prevăzute în instrucțiunile de mobilizare¹². Pușca făcea parte din categoria *armelor cu zăvor (închizător) mobil* care culisa paralel cu axul țevii, iar *percutorul* se găsește în centrul *blocului închizător*. *Magazia*, cu o capacitate de cinci cartușe, așezate într-un *încărcător*, se afla sub *mecanismul de dare a focului*, iar încărcarea magaziei se făcea pe partea superioară a *cutiei închizătorului*. Este de menționat că

închiderea și deschiderea închizătorului, spre deosebire de armele Mannlicher austriece, se executau prin răsucirea închizătorului cu ajutorul *mânerului* său, de la dreapta spre stânga, înapoi pentru deschidere și înainte pentru încărcare, blocare și executarea tragerii.

Pușca avea o lungime de 122,5 cm, o greutate de 3.483 gr și era prevăzută cu un pumnal-baionetă de același model - 1893¹³.

Carabina Mannlicher, model 1893, calibrul 6,5 mm (fig. 2). A fost adoptată de Guvernul României în anul 1893¹⁴ și a fost achiziționată în cursul anilor 1894-1895¹⁵. Carabina funcționează după aceleași principii ca pușca md. 1893. Spre deosebire de aceasta era mai scurtă și mai ușoară. Arma nu era prevăzută cu baionetă și era destinată trupelor călări. Carabina avea o lungime de 97,2 cm și o greutate de 3.250 gr. *Țeava*, făurită din oțel brunat, făcea corp comun cu *cutia închizătorului* de care era fixată prin înșurubare. Cu acest model de armă au fost dotate unitățile de cavalerie de roșiori și călărași (denumiri date trupelor române de cavalerie), o parte din trupele de jandarmi (cele călări),

11. Deosebirile armelor md. 1892, față de cea md. 1893 constau în modificările aduse foii înălțătorului, opritorului culatei, cilindrului exterior, capului mobil și ejectorului.

12. *România în Războiul mondial 1916-1918*, București, cap. I-VIII, vol. I, p. 64 și Documente Anexe, vol. I, p. 20 a, doc. 6.

13. P.V. Năsturel, Op. cit., p. 257, *Regulamentul provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie*, București, 1921, p. 5-25. Pentru pumnal-baionetă vezi p. 25-27.

14. Tratatul pentru contractarea noii carabine au avut loc încă din vara anului 1892, cf. *România Militară*, București, nr. 21, 1891, p. 550 și au continuat în cursul anului următor, cf. *România Militară*, București, nr. 28, 1893, p. 638-639.

15. *România Militară*, București, nr. 39, 1894, p. 11.

16. *România în războiul mondial 1916-1919*, Documente - anexe, vol. I, p. 20 a, documentul 6.

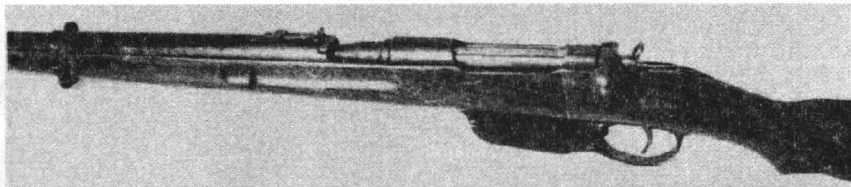
17. *România în războiul mondial 1916-1919*, București, cap. I-VIII, vol. I, anexa 7.

18. *Curs de artilerie*, Bistrița, 1894-1895, p. 131.

Fig. 3 Pușca Mannlicher, model 1888/90, calibrul 8 mm

Fig. 4 Pușca Mannlicher, model 1895, calibrul 8 mm

Pentru baionetă cf. Paul Kiesling, *Baionnettes du monde*, Paris, 1978, nr. 111.

19. *România în războiul mondial 1916-1919*, București, cap. I-VIII, vol I, anexa 7.

Arme de acest model au mai fost importate în cursul anului 1916, înainte de intrarea României în război împotriva trupelor puterilor centrale, când au sosit în țară un număr de 44.400 de buciți, ibidem, București, cap. XXV-XXX, vol III, anexa 9.

20. *Regulament propriu-zis asupra armamentului și munițiilor infanteriei, Pușca „Mannlicher”, md. 1895, calibrul 8 mm*, București, 1929, vol. I.

Modelul iese din dotare treptat, odată cu adaptarea și introducerea pentru armata română a puștii Z.B., model 1924, calibrul 7,92 mm în a doua parte a deceniului al 4-lea al secolului nostru.

Rămâne de la această dată în serviciul armatei române până la sfârșitul celui de-al II-lea război mondial. Carabina „Mannlicher”, model 1895, calibrul 8 mm a intrat în dotarea armatei române după primul război mondial

artileria de munte și o parte din subunitățile de aviație¹⁶.

Pușca Mannlicher, model 1888/90, calibrul 8 mm (fig. 3) a intrat în dotarea armatei române înainte de 1 ianuarie 1914¹⁷. Pușca de fabricație austriacă, avea o lungime de 128 cm, și o greutate de 4400 gr, fără baionetă, deci mai grea decât arma românească md. 1893. Deosebirile față de modelul nostru constau în: mărimea calibrului, 8 mm în loc de 6,5 mm; forma *magaziei* care nu făcea corp comun cu *garda trăgaciului*; dispunerea și forma *înălțătorului*, precum și forma *baionetei* care avea o lungime de 37,4 cm¹⁸. Acest model de armă a fost și în dotarea armatei austro-ungare în timpul războiului.

Pușca Mannlicher, model 1895, calibrul 8 mm (fig. 4) a intrat în dotarea armatei române la începutul deceniului al doilea al secolului nostru, ea fiind deja amintită în înzestrarea trupelor noastre în primăvara anului 1914¹⁹. Una din cele mai valoroase realizări a inventatorului F. Mannlicher, pușca a fost arma de bază a armatelor austro-ungare în timpul primului război mondial. Pentru bunele sale calități tehnico-tactice arma md. 1895 a fost folosită de către armata română până la cel de-al doilea

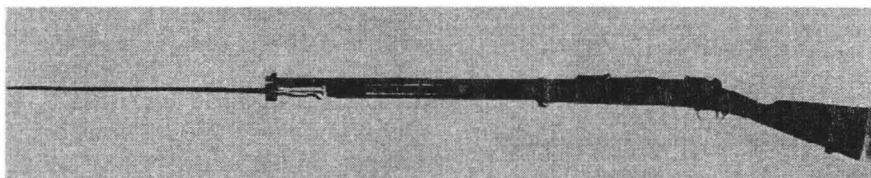
război mondial²⁰. Arma avea o lungime de 127,2 cm și o greutate de 3.500 gr fără baionetă.

Cele două modele ale armelor Mannlicher, de 8 mm au fost predate trupelor și serviciilor neindivizionate ale celor 5 corpuri de armată, la o parte din 6 divizii a 2 brigăzi de infanterie, la Regimentul 1 Pontonieri, Regimentul Căi Ferate, Marină și trupele de miliții, inclusiv 12 baterii de poziție. O altă parte au fost predate trupelor de cetate (trupe ce apărau printr-un sistem de fortificații capitala României – Bucureștiul)²¹.

Pușca model 1886/93 (zisă pușca Lebel) (calibrul 8 mm) (fig 5) de fabricație franceză a fost adoptată și a intrat în dotarea armatei române în anul 1916²². Această armă a fost achiziționată de către România pentru a putea completa necesarul de armament portativ impus de intrarea țării noastre în primul război mondial (august 1916).

Sistemul armei „Lebel” a fost dat după numele colonelului francez Nicolas Lebel (1838 – 1891), înflăcărat propagator și susținător al adoptării armelor moderne în cadrul armatei sale și membru în Comisia armelor cu repetiție din Franța. Arma md. 1886, vechiul model, nu a fost o realizare a lui, ci a unui colectiv format din colonelul Gras, care a conceput arma, colonelul Bonnet, care a realizat

Fig. 5 Pușca model 1886/m.93, zisă Lebel, calibrul 8 mm

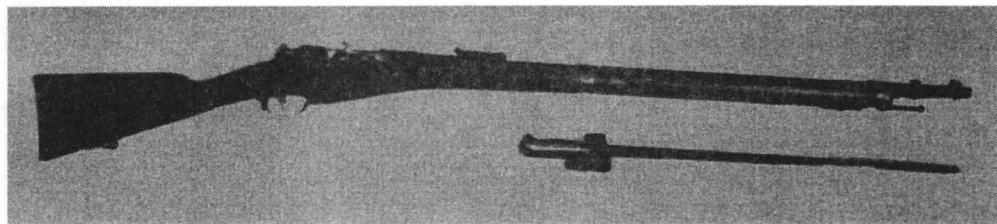

Fig. 6 Pușcă Berthier, model 1907/15, calibrul 8 mm

sistemul de închidere a *închizătorului*, inginerul Vieille, creatorul compoziției prafului de pușcă a cartușului și a căpitanului Desaleux care a realizat învelișul cartușului acestei arme²³. Modelului inițial 1886 i s-au adus unele îmbunătățiri în anul 1893, prin introducerea unui tampon mascat destinat a proteja trăgătorul împotriva emanațiilor de gaze de la cartușele defecte și modificarea formei *mânerului închizătorului*. Ca urmare a acestor schimbări arma a primit denumirea de pușcă md. 1886/1893, calibrul 8 mm, căruia i s-a adăugat, în memoria aceluia care a animat realizarea noii arme moderne, și numele de „Lebel”. Sistemul de repetiție a fost adoptat după patentul inventatorului Alfred Kropatschek (1838 – 1911). *Magazia de cartușe*, fixată într-un locaș tubular amplasat în *uluc*, avea o capacitate de 8 cartușe md. 1886. Lungimea armei era de 103,6 cm, fără baionetă și 130,7 cm, cu baionetă. Greutatea ei era de 4.180 gr. Arma era dotată cu o sabie-baionetă md. 1896²⁴.

Odată cu introducerea în dotare a acestui tip de armă, România a mai achiziționat puștile **Berthier** și **Veterly**.

Pușca Berthier, model 1907/15, calibrul 8 mm²⁵ (fig. 6) achiziționată de armata română odată cu celălalt model francez 1886/93 era concepută după același mod de închidere, dar sistemul de repetiție era ca al armei Mannlicher. Spre deosebire de pușca md. 1886/93, arma Berthier avea o

magazie cu o capacitate limitată la trei cartușe md. 1886, tip D, care se afla amplasată sub cutia închizătorului. Modul de fixare a baionetei era identic cu cealaltă armă, dar sabie-baionetă era md. 1886/1915. Pușca avea o lungime totală de 103,6 cm, fără sabie-baionetă și 182,5 cm Cu aceasta montată. Greutatea totală era de 3.810 gr²⁶.

Cu ambele modele franceze au fost dotate o parte din unitățile de infanterie, regimentele de pontonieri și cai ferate, precum și trupele navale²⁷. Armele se aflau la acea dată și în dotarea trupelor franceze care le-au utilizat până în al doilea război mondial.

Pușca Veterly, calibrul 11 mm apare în literatura de specialitate cu denumirea de „Vetterly”, iar în documentele românești cu cea „Veterly” pe care o folosim și noi. Această pușcă a intrat în dotarea armatei române în anul 1917²⁸.

Sistemul puștii a fost dat după numele inventatorului elvețian Friederich Vetterly (1822-1882), care a realizat primul său model în anul 1869²⁹.

În completarea armamentului portativ cu repetiție, armata română a mai avut în prima parte a războiului, până în vara anului 1917 și vechile arme care se mai găseau în serviciul trupelor noastre, puștile și carabinele **Henry-Martini, model 1879, calibrul 11,43 mm**³⁰. Puștile au fost în dotarea părților sedentare ale regimentelor 1-40 de infanterie, regimentelor de

pentru trupele de cavalerie și artilerie și s-a utilizat și ea până la aceleași date cu pușca model 1895. Cf. Carol König, *Armamentul de foc portativ aflat în dotarea armatei române între 23 august 1944 – 9 mai 1945*, S.M.M.I.M., 12, 1979, p. 93-95.

21. *România în războiul mondial 1916-1919*, vol. I, Documente-Anexe, București, p. 20 a, documentul 6.

22. *România în războiul mondial 1916-1919*, cap. I-VIII, vol. I, anexa 7, București, Modelul 1886/93 este o creație cu totul diferită de modelul inițial 1885, propriu-zisă „Lebel”. Cf. P.Lorain, *Armes a feu français modèles réglementaires*, Paris, 1969, caietul 5, p. 2-5.

23. P.Lorain, *op.cit.*, caietul 5, p. 2.

24. *Ibidem*, p.5, pl., cu o lungime totală de 63,8 cm. *Regulamentul provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie*, București, 1921, p. 136 – 137, descrie corect baioneta, dar o numește Lebel, nu zisă Lebel cum ar fi corect.

25. *România în războiul mondial 1916 – 1919*, cap. I, - VIII, vol. I, anexa 7. Este de remarcat că în documentele acestui volum nu apar sub denumirea de armă Berthier.

Fig. 7 Revolver St. Etienne, model 1896, calibrul 8 mm

Toate armele franceze de 8 mm apar sub numele de „Lebel”, ca în *Regulamentul provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie*, Op. cit., p. 125 – 147 sau franceze de 8 mm. Existența în dotarea armatei noastre a modelului 1907/15, sistem Berthier, este dovedită de o serie de fotografii originale, de pe front, din colecția fototecii Muzeului Militar Național din București și înainte de toate de păstrarea în patrimoniul acestei instituții, alături de numeroase arme din acest model (predare după scoaterea lor din uzul armatei noastre) și a armei originale care a aparținut eroinei sît. Ecaterina Teodorescu. 26. P. Lorain, op. cit., p. 7, pl. 4, 12, p. 4. *Regulament pentru armamentul și munițiile de infanterie*, Op. cit., p. 125-147. 27. *România în războiul mondial 1916-1919*, Documente-anexe, vol I, p. 20 c, documentul 6. 28. *Ibidem*, p. 5, anexa 7. În țară au sosit pe data de 28.11.1917 într-un număr total de 122.983 de piese. Cf. *România în Războiul mondial 1916-1919*, Documente anexe, vol I, p. 56-57.

vânători, depozite de muniții, stabilimente militare, comandamente de etape și de geniu, formațiunilor de subrezistență și sanitare, regimentele de artilerie grea și corpul de aviație, iar carabinele cartierelor de armată, comandamentelor de armată și de etapă, depozitelor de telegraf și telefon³¹. Numărul pieselor distribuite efectivelor de război fiind de 62.327 de puști și 4.327 carabine³².

În categoria armelor de foc portative mici, de mână (revolvere, pistolete) armata română a fost înzestrată cu revolvere St. Etienne, md. 1896, calibrul 8 mm. Și pistolul automat Steyr, md. 1912, calibrul 9 mm. În afara acestora între anii 1914-1916, pentru completarea necesarului din această categorie de arme portative pentru armata noastră s-au mai achiziționat 75.000 de revolvere Bayard, calibrul 8 mm. Și 19.500 de revolvere Smith Wesson, calibrul 11 mm³³.

Revolverul „St. Etienne”, model 1896, calibrul 8 mm. (fig. 7).

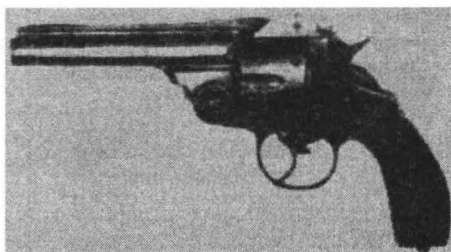

Fig. 8 Revolver Smith – Wesson, model 1916, calibrul 11 mm

Sistemul „St. Etienne” a fost adoptat de armata română încă de la sfârșitul secolului al XIX – lea. După o serie de încercări și experimentări făcute încă din anul 1894³⁴ de către specialiștii români cu diverse modele și sisteme de revolvere, Comisia militară de încercări însărcinată cu această misiune a stabilit și a propus adoptarea revolverului francez sistem „Etienne”, model 1892, care a intrat în înzestrarea armatei noastre sub denumirea de model 1896, calibrul 8 mm. (fig. 9) și care folosea un cartuș md. 1896³⁵. Arma făcea parte din categoria revolverelor cu dublă acțiune, având un extractor central care asigura evacuarea, după executarea tragerii, a celor șase tuburi de cartuș cu care era dotat revolverul. Țeava, făurită din oțel, era prevăzută cu patru ghinturi, iar corpul revolverului, numit în regulamente „coș”, unea toate părțile componente ale armei. *Butoiașul* forma un bloc cilindric străbătut de canalul axului de fixare și rotire a lui, precum și de cele șase locale care făceau oficiul de cameră a cartușului. *Cocoșul perculator*, *arcul* său și *trăgaciul* formau platina armei.

Revolverul „Nagant”, model 1895, calibrul 7,62 cm.

Existent în dotarea armatei române, conform documentelor cercetate, la 15 august 1916³⁶. Denumirea de md. 95 este dată revolverului cu dublă acțiune de producție rusească sistem „Nagant”. Revolverul era prevăzut cu un dispozitiv special care asigura în momentul executării tragerii împingerea *butoiașului* spre *culata* țevii pentru a evita pierderile de gaze emanate de explozia prafului de pușcă din *camera* cartușului.

Revolverul „Smit-Wesson”, model 1916, calibrul 11 mm. (fig. 8) a fost contractat de către Guvernul României din Spania, la sfârșitul

anului 1915, de la firma Dahetze³⁷. Piese achiziționate la 9 iulie 1916³⁸ au ajuns în țară la sfârșitul aceluiași an și în cursul celui următor³⁹. Spania a produs în timpul primului război mondial acest sistem după modelele 32 și 38 (militar și poliție)⁴⁰. Modelul achiziționat de România este realizat după modelul 38 DA. 1909 – 1911, produs de firma amintită⁴¹.

Revolverul, de o construcție solidă, bazat pe principiul dublei acțiuni, face parte din categoria armelor a căror țeavă, prevăzută la partea superioară cu un umăr puternic reliefat pe toată lungimea lui, care bascula, pentru încărcare și descărcarea butoiașului (fixat de el) perpendicular față de axul țevii. Butoiașul avea o capacitate de șase cartușe. Corpul revolverului era o piesă complexă a cărei parte dinapoi, împreună cu plăselele forma mânerul, iar partea dinainte avea o placă de sprijin pentru fundul cartușului și un braț de îmbinare cu țeava. Articularea corpului revolverului cu țeava se realiza printr-un ax tubular.

Revolverul Bayard, model 1915, calibrul 8 mm a fost contractat și achiziționat ca și sistemul Smith-Wessen în anul 1915 de la aceeași firmă spaniolă⁴². Piesele au fost expediate României, în lunile iunie-decembrie 1916 și ianuarie-noiembrie 1917⁴³. Spre deosebire de revolverul Smith-Wessen, acest tip de armă produs de spanioli după modelul firmei belgiene Bayard⁴⁴. El era asemănător ca mod de funcționare și organizare după revolverul md. 1896. El se baza pe principiul dublei acțiuni. Avea un extractor central care evacua din butoiaș, pe măsura executării tragerii, cele șase tuburi cartuș cu care era el prevăzut.

În afara revolverelor amintite armata română achiziționează și adoptă și primele arme mici de mână

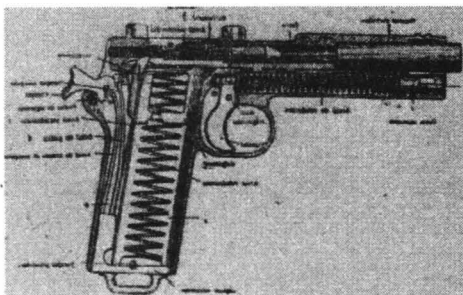

Fig. 9 Pistolet Steyr, model 1912, calibrul 9 mm

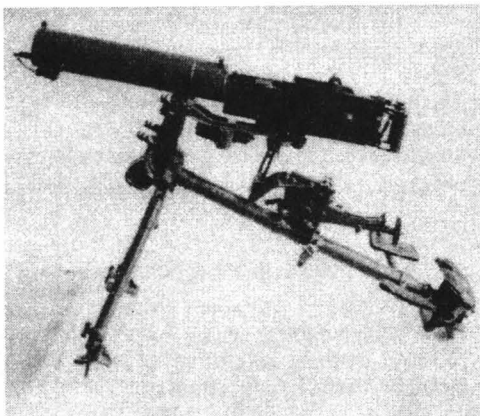
semiautomate și automate. Primul sistem semiautomat intrat în înzestrarea armatei române a fost **pistoletul Steyr, model 1912, calibrul 9 mm** (fig. 9). În urma unor experimentări făcute asupra celor mai reprezentative sisteme de pistoale de acest gen apărute pe plan mondial, guvernul român a achiziționat de la fabrica Steyr, austriacă, arma care este cunoscută în regulamentele și lucrările de specialitate sub denumirea de „pistol automat, Steyr, md. 1912”⁴⁵. Arma utiliza puterea de recul a gazelor pentru a închide și deschide camera cartușului și deci pentru armarea mecanismului de tragere, asigurându-se astfel o încărcare automată. Țeava, din oțel, se compunea dintr-o porțiune ghintuită la partea dinainte, iar partea dinapoi neghintuită, culată, făcea oficiul de cameră a cartușului. La partea dinapoi a capacului, era montat închizătorul, prevăzut cu percutor, arcul său și gheara extractoare. Magazia cartușelor era dispusă în interiorul patului și înmagazina 9 cartușe de 9 mm⁴⁶.

Arme de mare eficacitate atât în atac, dar mai ales în apărare, cu debit sporit și rapid de tragere, mitralierele și puștile mitraliere au fost introduse și generalizate în România în deceniul al doilea al secolului al XX-lea.

Încercări în vederea adoptării mitralierei au fost efectuate cu ocazia manevrelor armate române din toamna anului 1907⁴⁷. În anul următor s-a adoptat mitraliera sistem „Maxim”,

29. Iaroslav Lugs, op. cit., p. 156.
30. *România în războiul mondial 1916-1919*, cap. I - VIII, vol I, anexa 7; Cornel Scafes, *Din istoricul dotării armatei române cu armele „Henry-Martini”*, S.M.M.I.M., 9, 1976, p. 101-107.
31. *România în războiul mondial 1916-1919*, cap. I - VIII, vol I, anexa 24.
32. *Ibidem*, Documente-anexe, vol I, p. 20 a, documentul 6.
33. *România în războiul mondial 1916-1919*, cap. I - VIII, vol I, p. 51
34. *România Militară*, 1894, nr. 45, p. 549.
35. Regulamentul provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie, p. 431. La izbucnirea războiului armata română avea în dotare 11.189 de revolve „St. Etienne”, cf. *România în războiul mondial 1916 - 1919*, Documente-anexe, vol I, p. 40.
36. *România în războiul mondial 1916-1919*, vol I, cap. I - VIII, Tabelul 3 de la p. 41. În acest tabel este amintit și un revolver md. 915, care în actualul stadiu al cercetării nu știm la ce tip de revolver se referă.
37. *Ibidem*, documente-anexe, vol I, p. 32.
38. *Idem*.
39. *România în războiul mondial 1916-1919*, vol I,

Fig. 10
Mitrălieră
Maxim
română,
model 1910,
calibrul 6,5
mm

Pieseile comandate în Germania⁵⁰, la fabrica „Deutsch-waffen und Munitions Fabriken”, din Berlin, au primit denumirea oficială de *Mitrălieră Maxim română, model 1910, calibrul 6,5 mm.* (fig. 10) și au intrat în dotarea trupelor de infanterie și de cavalerie⁵¹. Sistemul „Maxim” a fost realizat de constructorul de arme american Hiram Maxim (1840-1918), căruia i-a fost patentată invenția (mitraliera automată ce-i poartă numele) în 16 iulie 1883⁵². Invenția a fost adoptată, cu unele mici modificări, de numeroase țări europene și asiatice. Mitrălieră română „Maxim”, md. 1910, calibrul 6,5 mm., funcționa pe baza utilizării forței de recul a armei, care îi asigura încărcarea și tragerea automată. Răcirea țevii se realiza cu ajutorul unui lichid introdus într-un manșon, rezervor.

Arma se compunea din: partea fixă, partea mobilă și afetul-trepied.

Partea fixă a mitralierei era alcătuită din manșon care servea ca locaș al țevii și al lichidului care asigura răcirea ei (vara se introducea în manșon apă rece, iar iarna 2/3 apă și 1/3 glicerină, într-o cantitate totală a compoziției de 3.900 gr.); *cutia mecanismului* prevăzută cu mecanism de închidere, dispozitiv de alimentare,

md. 1908, calibrul 6,5 mm.⁴⁸ pentru noi experimentări, care au continuat și în anul 1909. Comisia militară română urma să stabilească, prin selecție, până la sfârșitul anului 1909, una dintre următoarele mitraliere: *Maxim* (germană), *Schwarzlöse* (austro-ungară), *Colt* (americană) și *Hotchkiss* (franceză)⁴⁹.

În anul 1910, după ce se hotărâse adoptarea mitralierei sistem *Maxim*, s-a organizat prima companie de mitraliere, având în componență șase piese. Această companie a participat la manevrele militare din cursul aceluiași an.

cap. I-VIII, anexa 11

40. Geoffriers Boothroyd, *The Handguns*, Londra, 1970, p. 252.

41. I. Hogg, I. Weeks, *Pistols of the world*, Londra, 1978, p. 219. Este singurul model, care fiind o comandă specială pentru România poartă pe ambele plăsele, în medalion, anul 1916.

42. *România în războiul mondial 1916-1919*, Documente - anexa, vol. I, p. 32.

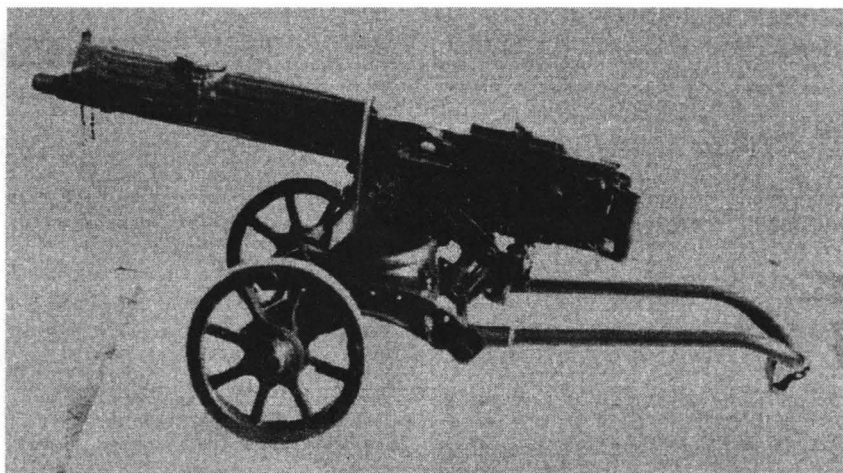
43. *Ibidem*, p. 50 - 51, 56 - 57; cap. I - VIII, anexa 11.

44. Geoffri Boothroyd, *Op.cit.* p. 252.

45. *Instrucțiuni relative la descrierea, funcționarea, montarea și demontarea, mărirea și tragerea pistolului automat, md. 1912*, București, 1915.

În literatura de specialitate recentă pentru o mai bună precizare a categoriei de armă mică (scurtă), de mână, se folosesc următoarele noțiuni: pistolul, termen general folosit pentru toate categoriile de arme

Fig. 11 Mitrălieră
Maxim rusă, model
1910, calibrul 7,62
mm

ochire și de dare a focului (de cutie se fixau mânerul armei); *alimentatorul*, piesă care asigura alimentarea mitralierei cu bande de cartuș; introduse de la dreapta spre stânga; *dispozitiv de ochire*, compus din înălțător cu foaie și alunecător (foaia era marcată cu linii corespunzătoare distanțelor între 300 și 2.000 m., iar de la 400 m. În sus erau indicate și liniile care marceau distanțele din 50 în 50 de m.) și *arcul recuperator* care asigură deplasarea înapoi și înainte a părților reculante pentru tragerea și încărcarea automată.

Partea mobilă era formată din *țevă* din oțel, brunată la exterior; benzile conducătoare, care asigurau împreună cu arcul recuperator deplasarea țevii și a închizătorului în mișcările lor; *biela* se făcea oficiul de legătură a capetelor dinapoi ale celor două benzi și *închizătorul* care introducea cartușele în țevă, făcea obturația camerei cartuș, asigura percutarea, scotea și arunca tuburile-cartuș trase.

Afetul-trepied este compus din afetul propriu-zis, format din *corpul* și *picioarele de sprijin* ale afetului, prevăzute cu *sape* de fixare la capete și *leagănul* cu aparatele de manevrare în direcție și în înălțime⁵³.

Mitraliera „Maxim”, model 1910, calibrul 7,62 mm. (fig. 11), bazată pe același principiu de funcționare cu cel al mitralierei române, md. 1910, a intrat în dotarea trupelor noastre imediat după intrarea României în primul război mondial⁵⁴.

Achiziționată din Rusia, între anii 1916 și 1917⁵⁵, mitraliera „Maxim” rusă, se compunea ca și mitraliera română dintr-o parte fixă și una mobilă, avea în structura sa constructivă aceleași piese. Se deosebea de modelul românesc printr-un alt tip de înălțător, alimentator și afet. Mitraliera „Maxim” rusă era prevăzută cu afet, format dintr-un cadru de bază, tubular în formă de literă „U”, terminat la partea dinapoi cu o sapă de fixare a afetului în teren și două șine care alunecau sania de fixare a mitralierei propriu-zise. Pentru transportarea armei pe poziții, afetul era dotat cu două roți, iar pentru apărarea trăgătorului, cu un scut⁵⁶.

Mitraliera „Hotchkiss”, model 1814, calibrul 8 mm (fig. 12) de producție franceză, a intrat în dotarea trupelor noastre în cursul anului 1916⁵⁷. Spre deosebire de sistemul

mici de mână; pistolul, termen folosit numai pentru armele mici de mână cu încărcare automată și tragere „foc cu foc”; revolverul, termen folosit numai pentru armele mici de mână prevăzute cu butoiș mobil, care face oficiul și de cameră a cartușului.

O categorie aparte este pistolul-mitralieră, termen folosit spre a defini numai arma cu încărcare și tragere automată care, pentru o mai bună utilizare a ei, este prevăzută cu pat (fix, rabatabil sau montabil) și uneori cu mâner de pistol, tragerea efectuându-se spre deosebire de toate celelalte categorii de pistoale cu ajutorul ambelor mâini.

46. *Instrucțiuni relative la descrierea, funcționarea, montarea și demontarea, mărimea și tragerea pistolului automat, md. 1912, p. 4-20; Regulament*

Fig. 12 Mitralieră Hotchkiss, model 1914, calibrul 8 mm (stânga)
Fig. 13 Mitralieră Châtellerault, model 1907, calibrul 8 mm (dreapta)

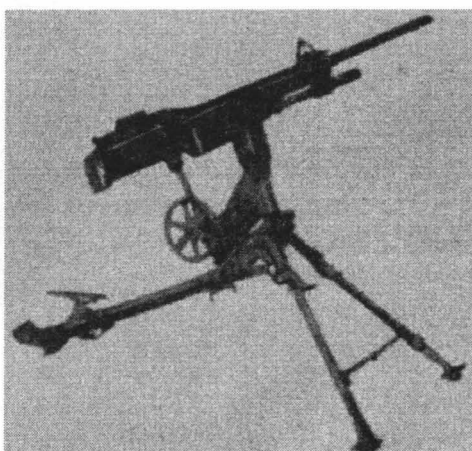
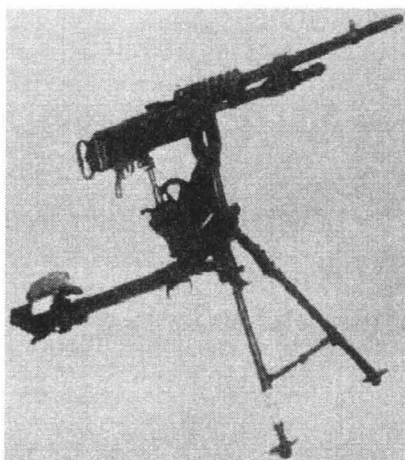
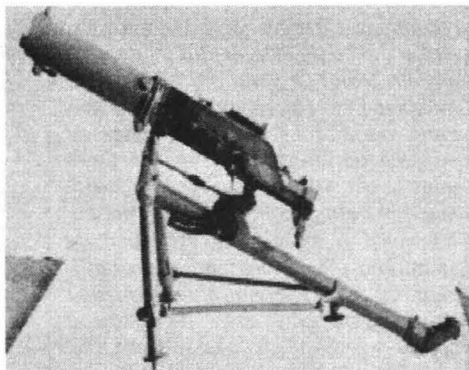

Fig. 14
Mitrălieră
Schwarzlose,
model
1907/12,
calibrul
8 mm

Arma se monta pe un afet prevăzut cu un suport rotativ de manevra a mitralierei propriu-zise. Pe trepid era fixate aparatele de ochire în înălțime și în direcție⁵⁹.

Mitrăliera „Hotchkiss” folosea benzi metalice fixe cu 30 de cartușe.

Începând cu anul 1816 din Franța s-au mai achiziționat pentru armata română și mitralierele „Chattellerault”, model 1907, calibrul 8 mm (fig. 13), care au sosit în țară în cursul anilor 1916-1917⁶⁰. Sistemul *Chattellerault*, era bazat pe același principiu cu mitraliera *Hotchkiss*, deosebindu-se față de ea prin alt tip de aparat motor și alt radiator. Radiatorul înconjură țeava pe o porțiune mai mare, iar cutia îl acoperea era prevăzută la partea inferioară cu locașuri pentru aportul motor și alimentator. Pe cutia radiatorului se afla montat țelul, apărât și sprijinit pe doi umeri. Părțile componente ale mitralierei *Chattellerault* erau aceleași ca ale mitralierei *Hotchkiss*.

Identică cu sistemul *Chattellerault* era mitraliera „St. Etienne”, model 1907, calibrul 8 mm., care a intrat în același timp în dotarea trupelor române⁶¹.

Tot în 1916 s-a mai adoptat și achiziționat pentru completarea necesarului de armament portativ greu mitraliera austro-ungară *Schwarzlose*, model 1907/12, calibrul 8 mm⁶² (fig. 14). Concepută de constructorul de arme german Andreas Wilhelm Schwarzlose (1867-1936), arma a fost adoptată de armata austro-ungară în anul 1907 și modificată în cursul anului 1912⁶³.

Utilizând forța de recul a închizătorului și puterea arcului readucător 9 în vederea asigurării încărcării și tragerii automate,

provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie, p. 396-410.

La 1 ianuarie 1914 armata română avea în dotare 50.000 de pistolete „Steyr”.

Cf. *România în războiul mondial 1916-1918*, vol I, Documente-anexe, p. 4047. Lt.

I. Partenie, *op.cit.*, p. 203.

48. Cpt. Mircescu, *Mitrăliera română sistem „Maxim”*, md. 1908, calibrul 6,5 mm, *România Militară*, nr. 5, 1909, p. 514-535, nr. 6, 1909, p. 630-643.

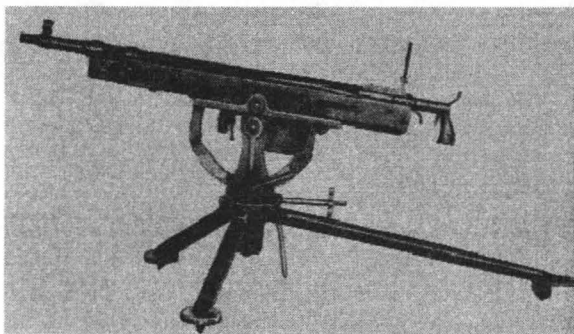
49. Cpt. G. Dabija, *op.cit.*, nr. 149, p. 43-44.

50. Cpt. Alexiu, *Mitrăliera infanteriei*, *Revista Infanteriei*, nr. 168, p. 70

„Maxim”, mitraliera „Hotchkiss” funcționa pe baza împrumutului de gaze, care asigura încărcarea și tragerea automată a armei. Răcirea țevii se efectua printr-un radiator format din cinci aripioare care absorbau și împrăștia o parte din căldura degajată în timpul executării tragerii⁵⁸.

Mitrăliera se compunea dintr-o țeavă de oțel cu magneziu în compoziție, prevăzută cu un orificiu de evacuare a gazelor; radiator; cutia care conținea toate piesele mecanismului închizător și aparatul de reglare a vitezei de tragere, pe cutie erau montate înălțătorul cu lamă și disc gradat de 250-2.000 m.; *aparatură motor* cu rolul de comprimare a arcului recuperator în vederea încărcării și tragerii automate; *pistonul* care punea în funcțiune întregul mecanism de încărcare și tragere, *mechanismul închizătorului*; *mechanismul de alimentare* și *amortizorul de flăcări*.

Fig. 15 Mitrălieră
Colt - Browning,
model 1895/1914,
calibrul 7,62 mm

mitraliera *Schwarzlose* făcea parte din categoria armamentului portativ greu cu închizător mobil și teacă fixă, a cărei răcire se efectua, ca și la sistemul *Maxim* cu ajutorul unui lichid.

Mitraliera cuprindea trei părți: fixă, mobilă și de legătură.

Partea fixă era formată din: *țevă cu manșonul ei*, în care se punea lichidul pentru răcire (în cantitate de 3-5 l); *cutia mecanismului*, cu rolul de acoperire și conducere a închizătorului, a arcului readucător și a mecanismului de dare a focului (pe capacul cutiei era montat *înălțătorul* cu *foaie* și *rozetă* gradată de la 200 la 2.400 m) și *blocul mâner*.

Partea mobilă se compunea din: *mechanismul de închidere (închizătorul)*, *leagănul cu manivela de armare* și *piciorul închizătorului*.

Legătura cuprindea *arcul alimentator* și *alimentatorul*.

Mitraliera *Schwarzlose* era montată pe un *afet-trepied* prevăzut cu dispozitiv de ochire în direcție⁶⁴ iar cartușele de 8 mm. Erau așezate pe benzi.

Mitraliera „Colt-Browning”, model 1895/1914, calibrul 7,62 mm, (fig. 15) bazată pe principiul împrumutului de gaze și răcirea țevii, cu ajutorul unui radiator⁶⁵, a intrat în dotarea trupelor noastre în anul 1917⁶⁶. Arma era compusă din *țevă fixă cu radiator* care se prelungea de la

culată, spre înapoi, făcând oficiul de cutie a închizătorului și al mecanismului de dare a focului, pe ea montându-se *cătarea, înălțătorul cu foaie crestată și cursor*, precum și *mânerul de utilizare a armei de tipul unui pat de revolver; cutia mecanismelor* care acoperea partea inferioară a mitralierei, protejând și asigurând funcționarea *aparaturii motor și a alimentatorului; trepiedul* era prevăzut cu o *sapă* de fixare a armei în teren și mecanismul de manevrare în direcție și înălțime.

Documentele referitoare la dotarea armatei noastre în timpul primului război mondial menționează existența în înzestrarea și a mitralierelor *Wickers*, fără a le preciza modelul⁶⁷.

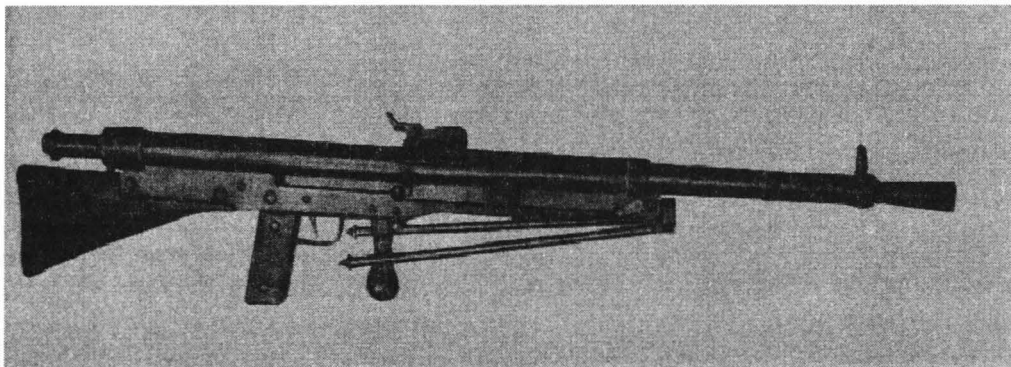
Din categoria puștilor mitralieră, apărute pe plan mondial în primul deceniu al secolului nostru, armata română a introdus, treptat, începând cu anul 1917, sistemul *C.S.R.G. (Gladiator)*, *Hotchkiss* și *Lewis*⁶⁸.

Pușca mitralieră C.S.R.G. („Gladiator”), model 1915, calibrul 8 mm (fig. 16) sosită în țara noastră în anul 1917, funcționa pe baza reculului lung al țevii și se compunea dintr-o parte fixă și una mobilă.

Partea fixă era formată din: *manșon* făurit din două tunuri de oțel (tub-țevă și tub-închizător) unite printr-un inel, care asigură mișcarea

51. Cpt. H.Iarca, *Mitraliera infanteriei, md. 1910, sistem „Maxim”, Revista Artileriei nr. 9, 1911, p. 554; Monitorul Oastei nr. 19, (partea oficială), 1911, Decizia ministerială nr. 141 din 30.03.1911. La începutul anului 1914, armata română avea în dotare 425 de mitraliere Maxim din care 413 pentru infanterie și 12 pentru cavalerie. 52. Iaroslav Lugs, *Op.cit.*, p. 306-307, 582. 53. *Regulamentul propriu-zis pentru armamentul și munițiile de infanterie*, p. 169-185, Cpt. H.Iarca, *Op.cit.*, p. 544-576. Trebuie menționat că mitraliera Maxim, md. 1910, cal. 6,5 mm – de infanterie se deosebea de cea de cavalerie. 54. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol I, anexa 11. Documente-anexe. Tabel nr. 2, p. 41-43, 50, 57; Iaroslav Lugs, *op.cit.*, p. 311. 55. *Ibidem*; vol I, documente-anexe, p. 46, 50, 56-57. Până la 28.11.1917 au fost distribuite trupelor 320 de piese.*

Fig. 16 Pușcă mitralieră C.S.R.G. (Gladiator), model 1915, calibrul 8 mm

56. *Regulamentul provizoriu pentru munițiile de infanterie*, p. 212-245.

57. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, p. 65, anexa 7;

58. *Regulamentul provizoriu pentru munițiile de infanterie*, p. 303-304.

59. *Ibidem*, p. 303-312.

60. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, anexele 7 și 11; Documente-anexe, vol. I, p. 50, 56-57.

61. Instrucțiunile românești de funcționare și de folosire nu fac deosebire între mitraliera „Chattellerault” și „St. Etienne”, fiind același model 1907, denumindu-le doar ca atare, cf. *Regulament provizoriu pentru munițiile de infanterie*, p. 247-264, unde este descris numai mitraliera „St. Etienne”.

62. Mitralierele „Schwarzlose” au sosit în țară în luna mai și la începutul lui august 1916, în număr de 88 bucăți,

țevii în timpul tragerii și pe care erau montate *înălțătorul și cătarea; montura; mecanismul de dare a focului și garnituri* (crăcanul și inelele port-curea).

Partea mobilă se compunea din: *țevă cu radiator; cutia închizătorului și arcu readucător; închizătorul cu arcu său readucător și mecanismul de alimentare cu cartușe*.

Alimentarea se făcea cu ajutorul unui încărcător de 20 de cartușe, md. 1886 D⁶⁹. Lungimea totală a puștii-mitralieră era de 117 cm⁷⁰.

Pușca mitralieră „Hotchkiss”, model 1915, calibrul 8 mm, (fig. 17) a intrat în dotare cu pușca mitralieră C.S.R.G.⁷¹. De proveniență franceză, arma era denumită în regulamentele și instrucțiunile de folosire „mitraliera portativă”⁷².

Ea funcționa pe baza împrumutului de gaze care îi asigura o încărcare și tragere automată. Mecanismul de dare a focului putea fi reglat, ca și la pușca mitralieră C.S.R.G., printr-un dispozitiv special, pentru tragere continuă sau lovitură cu lovitură.

Arma era compusă dintr-o parte fixă, una mobilă și accesorii.

Partea fixă era formată din *țevă prevăzută cu manșon-radiator pentru răcire, cătare cu apărătoarea ei și cutia mecanismului de închidere*. Cutia avea un capac pentru brațele zăvorului de întoarcere, aruncător cu capac propriu

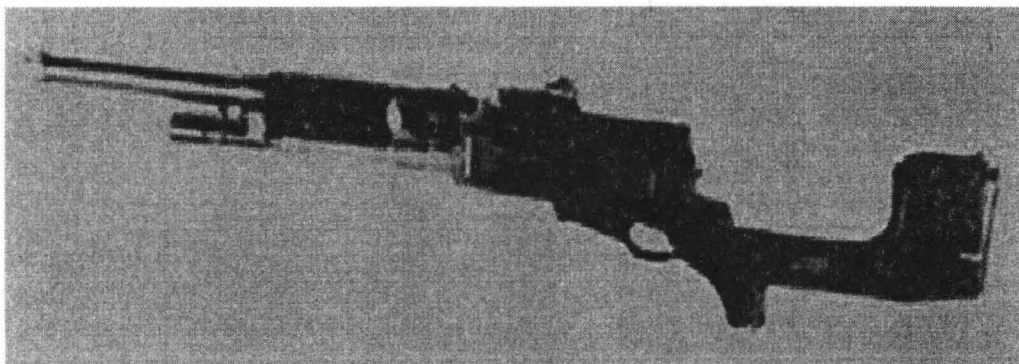
pentru tuburile arse, înălțătorul (cu arc, foaie și alunecător) pârghia de fixare a cutiei mecanismelor, puntea de alunecare a blocului închizător. Tot de partea fixă ținea ulucul și manșonul de împreunare a țevii, cutia mecanismului de dare a focului, montată care face corp comun, prototipul țevii și al patului (crăcanul).

Părțile mobile, care asigurau tragerea automată a armei erau: *pistonul; cilindrul de închidere; blocul închizătorului; extractorul, percutorul și mecanismele de dare a focului și de încărcare*. Accesoriiile cuprindeau piese de rezervă, instrumente și unelte de întreținere, de montare și demontare a armei. La pușca mitralieră „Hotchkiss” se foloseau benzi metalice fixe cu 30 de cartușe de 8 mm⁷³.

Pușca mitralieră „Lewis”, model 1915, calibrul 7,62 mm a sosit în țară în cursul anilor 1916 și 1917⁷⁴. Inventată în anul 1912 de colonelul american I.N.Lewis, mitraliera a fost modificată în anul 1915⁷⁵. România a achiziționat pentru trupele operative 61 de bucăți de acest tip⁷⁶.

Arma era de construcție aparte față de celelalte puști mitralieră utilizate de armata noastră. Ea se compunea dintr-o *țevă acoperită în întregime de radiator, aparat de un manșon cilindric, cutia mecanismelor în care se găsea mecanismul motor și de dare a focului, mâner și pat*,

Fig. 17 Pușcă mitralieră Hotchkiss, model 1915, calibrul 8 mm

prevăzut la partea dinainte cu o gardă a trăgaciului și un încărcător-tambur, montat la partea superioară a cutiei mecanismelor, pe care se găsea și încălzitorul. Cătearea avea doi umeri de protecție și era fixată pe manșonul radiatorului⁷⁷.

În afara armamentului portativ amintit, armata română a avut în dotarea trupelor operative, grenade ofensive și defensive, fuzante și percutante.

Grenada ofensivă – fuzantă O.F., md. 1915 (fig. 18) din tablă de 3/10 mm, de formă ovală, avea în compoziție 150 gr de ședită. La partea superioară se găsea un dop purtător de aprindere⁷⁸.

Grenada defensivă fuzantă F.I., md. 1915 (fig. 19) din fontă segmentată la exterior, tot de formă ovală, era încărcată cu 60 gr de ședită. Sistemul de aprindere era fixat la un dop de metal înșurubat la corp. Jumătatea totală a grenadei era de 600 gr⁷⁹.

La cele două modele de grenade sus-menționate se putea monta și un focos automat, md. 1916, care asigura un sistem mai rapid și eficient de dare a focului⁸⁰.

Grenada defensivă percutantă, C.P. (Citron-Fong), (fig. 20) era compusă dintr-un corp de fontă oval, segmentat și prins de corpul grenadei printr-un cui. Focosul era format din: percutor cu acul său, placă acoperitoare, dop de lemn conducător al percutorului, placă de metal care purta o amorsă, o rondelă, un fitil, o amorsă fulminantă și un capșon din tablă⁸¹.

În afara acestor grenade au mai fost în dotare **grenadele defensive de concepție românească, „Savopol”, md. 1916**⁸².

Ca mijloace de apărare individuală, în primul război mondial, armata română a folosit începând cu anul 1917 casca franceză de tip Adrian, model 1914.

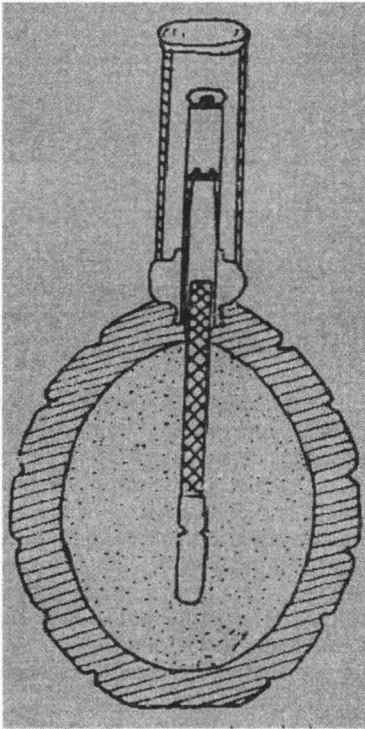
Fig. 19 Grenadă defensivă fuzantă F.I., model 1915

Deși primele transporturi cu acest tip de cască au venit în țară începând din septembrie-octombrie 1916, în număr de 60.000 bucăți⁸³, ajungându-se în decembrie la 114.000 de căști⁸⁴, ele s-au distribuit trupeii abia în 1917. În luna noiembrie a aceluiași an s-au mai primit 199.166 de piese, totalizând astfel la acea dată, pe toată armata, 313.296⁸⁵ căști. Casca era compusă dintr-o calotă bombată și alungită, cu boruri scurte aplicate. Pe calotă era montată o creastă joasă⁸⁶. Realizate după modelul francez, pentru identificare, primește doar emblema românească. Piesa a primit denumirea de **casca, model 1917** și era vopsită în culoarea gri-bleu.

La capătul trecerii în revistă a armamentului portativ de toate categoriile folosit de armata română în primul război mondial, multitudinea și diversitatea sistemelor și modelelor, nu

- cf. *România în războiul mondial 1916-1918*, vol. I, cap. I-VIII, anexa 7, anexa 11; vol. I. Documente-anexă, p. 46; Iaroslav Lugs, *Op.cit.*, p. 311.
63. Iaroslav Lugs, *op.cit.*, p. 321, 590.
64. *Regulament provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie*, p. 327-354.
65. F.W.A.Hobart, *Das Maschinen gewehr*, Stuttgart, 1974, p. 62-64.
- Documentele o numesc „Colt”, nu „Colt-Browning”.
66. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, anexa 11; Documente-anexa, vol. I, p. 56-57.
67. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, anexa 10; vol. I. Documente-anexa, anexa 11, p. 56-57.
- Mitraliere „Wiekers” au intrat în dotare în cursul anului 1917 când au fost achiziționate 200 de bucăți.
68. *România în războiul mondial 1916-1918*, vol. I-VIII, anexele 7 și 11; vol. I. Documente-anexa, p. 50, 56-57.
69. *Instrucțiuni provizorii asupra descrierii puștii-mitralieră model 1915 (C.S.R.G.) și mitraliera portativă Hotchkiss*, Iași, 1917, p. 7-16; P.Lorain, *Op.cit.*, caietul 5, pl. 11, 11 bis.
70. P.Lorain, *op.cit.*, caietul 5, pl. 11.
71. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, anexele 7 și 11.
72. *Instrucțiuni provizorii asupra descrierii puștii-mitralieră model 1915 (C.S.R.G.) și mitralierei portative Hotchkiss*, p. 67-110; *Revista Artileriei*, nr.4, 1912, p. 247.
73. *Descrierea armei militare Hotchkiss*, Iași, 1917, p. 3-14.

Fig. 18 Grenadă
ofensivă fuzantă
O.F., model 1915

a îngreunat manevrarea lor de către unități în diferite situații de luptă, așa cum ar putea părea la prima vedere, ci dimpotrivă, ele au fost anume astfel alese în ideea obținerii unor mijloace de luptă cu cele mai bune calități tehnico-tactice pentru acea vreme.

ABSTRACT

The concern of supplying the Romanian army with armament at the standard level of the epoch appeared as obvious even from the end of the 19th century. Since then the ground and naval forces as well as the air forces after 1913 were supplied with repeating guns. The fire weapons from the endowment of Romanian army were the following: the Mannlicher rifle, 1892 model, 6.5 mm caliber; the Mannlicher carbine, 1893 model, 6.5 caliber; the Mannlicher rifle, 1888/1890 model, 8 mm caliber; the Mannlicher rifle, 1895 model, 8 mm caliber; the rifle (known as Lebel), 1886/1893 model, 8 mm caliber; the Berthier rifle, 1907/1915 model, 8 mm caliber; the Vetterly rifle, 11 mm caliber; the Henry-Martini rifles and carbines, 1879 model 11.43 mm caliber; the St. Etienne revolver, 1896 model, 8 mm caliber; the Smith-Wesson revolver, 1916 model, 11 mm caliber; the Bayard revolver, 1915 model, 8 mm caliber; the Steyr automatic pistol, 1912 model, 9 mm caliber; the Romanian Maxim machine gun, 1910 model, 6.5 mm caliber; the Russian Maxim machine gun, 1910 model, 7.62 caliber; the Hotchkiss machine gun, 1914 model, 8 mm caliber; the Chatterault machine gun, 1907 model, 8 mm caliber; the Schwarzlose machine gun, 1907/12 model, 8 mm caliber; the Colt-Browning machine gun, 1895/1914 model, 7.62 mm caliber; the C. S. R. G. (Gladiator) light machine gun, 1915 model, 8 mm caliber; the Hotchkiss light machine gun, 1915 model, 7.62 mm caliber; the Lewis light machine gun, 1915 model, 7.62 mm caliber; the offensive grenade, 1915 model; the offensive grenade F. I., 1915 model, the offensive grenade C. F. (Citron-Foug); the Romanian offensive grenade "Savopol".

74. *România în războiul mondial 1916-1918*, ap. I-VIII, vol. I, anexa 11; vol. I, Documente-anexe, p. 56-57.
75. Iaroslav Lugs, *Op.cit.*, p. 314.
76. *România în războiul mondial 1916-1918*, Documente-anexe, vol. I, p. 56.
77. F.W.A.Hobari, *op.cit.*, p. 100, fig. 48; Iaroslav Lugs, *op.cit.*, p. 314.
78. *Regulament provizoriu pentru armamentul și munițiile de infanterie*, p. 436-437.
79. *Ibidem*, p. 437-438.
80. *Ibidem*, p. 438.
81. *Ibidem*, p. 443-445.
82. *România în războiul mondial 1916-1918*, cap. I-VIII, vol. I, p. 52, 78. Încă din martie, 1916, s-au distribuit câte 6.160 grenade de acest tip fiecărui regiment, odată cu instrucțiunile de întrebuințare. Până în anul 1916 s-au fabricat în țară 100.000 grenade „Savopol”. După intrarea României în război au fost aduse din Franța un milion de grenade care n-au fost folosite însă decât în anul 1917.
83. *România în războiul mondial 1916-1918*, vol. III, partea a II-a, cap. XXV-XXX, anexa 9.
84. *Ibidem*, vol. I, cap. I, VIII, p. 49.
85. *Ibidem*, anexa 11. În vol. I, cap. I, VIII, p. 50, sunt indicate 313.000 până în decembrie 1917.
86. Cristian M. Vlădescu, *Uniformele armatei române de la începutul secolului al XIX-lea până la victoria din mai 1945*, București, 1977, p. 121.

Fig. 20 Grenadă
defensivă percutantă
C.F. (Citron- Foug)

